

tudi tako postopa, da nikdo njenega postopanja odobravati ne more, če je za narodno enakopravnost. Pravično in lepo ni, da se na javnih mestih v Rusiji prepoveduje raba poljščine in se poljski jezik povsod odriva. To Poljake boli in naravno je, da Poljaki ne morejo biti prijatelji tistega, ki tako postopanje zagovarja. Če Poljaki niso prijatelji Rusije, zaradi tega še ne sme nikdo dolžiti jih, da so nasprotniki Slovanov sploh. Naše mnenje je in ostane, da se je nam pred vsem držati avstrijskih slovanskih bratov, ker s temi nas v prvi vrsti vežejo vezi.

Kako prednost dajati Rusom pred Poljaki je pač jako nevarno, ker s tem pridemo le prehitro ob dobro ime v višjih krogih, kar je že nam večkrat škodovalo. Strogo pa mi ne ločimo zapadne kulture od vzhodne, kakor jo nekateri. Kdor pazno zasleduje razvoj znanosti našega časa, bode kmalu spoznal, da se zapadna in vzhodna kultura tako strogo ne dasta ločiti. Mi pač dobro vemo, da je zlasti Danilevski dokazoval to razliko, in vse mogoče in nemogoče stvari navajal za svoje mnenje. Taki različni kulturni tipi so se mogli pač razviti le v prejšnjih časih, kakor jih on navaja, ob času železnic in brzjava se pa nasprotja vse bolj zravnavajo. Le pogledimo v Rusijo, vse večji ruski učenjaki so v zvezi z zapadnimi učenjaki, zlasti z nemškimi.

Mnenje, da so Rusi boljši Slovani od Poljakov se pač mora vsakemu omajati, ako bere v njih znanstvenih delih največje nepoznanje o drugih Slovanih. Tako v njih novjšem naučnem slovníku govore o Trijestu, Lajbahu, Agramu, Pojku, Gercu in Klagenfurtu i. t. d. Slovaki se pa nahajajo v obeh polovicah avstrijske monarhije. To vse v delu, pri katerem sodelujejo vseučilišni profesorji. Tega pa nismo navedli, da bi hoteli morda Ruse žaliti, temveč le zaradi tega, da čitatelji razvidijo, da separatizem ni doma le pri Poljakih, temveč še v nekoliko večji meri pri Rusih.

Mnenje, da ni prav, če morda mi Slovenci s poljsko pomočjo skušamo, kaj doseči, se nam nikakor ne dozdeva prav. Seveda samo z gimnazijo v Celji se še ne smemo zadovoljiti. Gledati bode treba, da dobimo tudi ljudske šole na Koroškem in drugod in se dejansko uvede narodna enakopravnost. Če bomo pa čakali tistega, da se po prizadevanji Mladočehov preobrazi Avstrija, se nam do tedaj že mnogo tisoč naroda potopi v nemškem morju. Mladočehi sami priznavajo, da se zna sedanji sistem še dolgo držati, in da ni upanja, da bi se stvari premenile. Dr. Gregr sam je nekoč stavil v tem oziru jedino nado na kakšna vnanja zamotanja, katera pa najbrž ne pridejo tako hitro in bi mu sploh ne priporočali nam zidati svoje politike na take negotovosti.

Če se nam govori, da ne poznamo niti katekizma avstrijske politike, na to le toliko rečemo, da se stvari dajo od več strani ogledavati. Nobeden pa ne more trditi, da je baš njegov političen katekizem jedino pravi in mi tudi nikomur ne priznavamo pravice, da naj nam predpisoval pota, po katerih bomo hodili v politiki. „Novice“ so in bodo odločno zagovarjale slovansko in

avstrijsko politiko, slovanstvo in avstrijstvo jim je bilo vodilo in jim bode poleg vere, za katere so se bojevali naši prededje.

Politični pregled.

Dr. Heilsberg. — Na Dunaji je umrl jeden najbolj zagrizenih nasprotnikov Slovencev dr. Heilsberg. Bil je še le 54 let star. Rojen je bil na Dunaji, kjer je dovršil svoje študije in si pridobil juridičnin in medicinski doktorat. Štajarci so ga že več let volili v deželni in državni zbor, kjer je kaj rad porabil vsako priliko, da je zabavljal proti Slovincem. Bil je v načelstvu Zedinjene leveice.

Shod sokolskih društev, bode v Levovu povodom deželne razstave. K temu shodu se pa niso povabila češka sokolska društva in to gotovo iz političnih ozirrov. Poljaki niso naklonjeni Čehom.

Ogerske zastave na Hrvaškem. — Ob intronizaciji novega zagrebškega nadškofa dal je ban na vladnem poslopji razobesiti ogersko zastavo. Zaradi tega ga je interpeloval Frank v deželnem zboru. Ban mu je odgovoril, da ima pravico to storiti, ker se tudi na Ogerskem razobešajo hrvaške zastave.

Slovenske šole v Gorici. — Deželni šolski svet je bil naročil goriški občini, da osnuje slovensko ljudsko šolo. Mestni zbor se je pa proti temu ukazu sklenil pritožiti na ministerstvo. S tem je mestni zbor vso stvar zavlekel za jedno leto, ako tudi s pritožbo sicer ničesa ne opravi. Gospodje na Dunaji Slovincem niso posebno naklonjeni in ne bodo hiteli z rešitvijo pritožbe. Ko bi vladni krogi na Dunaji bili bolj Slovincem naklonjeni, bi se tudi v Gorici ne upali delati tacih upor.

Slovenske šole v Trstu. — Če tudi se je dokazalo, da je dovolj slovenskih otrok v Trstu, vendar je namestništvo odklonilo osnovo slovenske šole. V svojem utemeljevanji pravi, da je več slovenskih šol v okolici, katere lahko obiskujejo slovenski otroci. Te šole tudi vzdržuje tržaška občina in niso toliko oddaljene od mesta, da bi se občina mogla siliti, da osnuje še v mestu slovensko šolo. Lepo je to. Otroci naj hodijo iz mesta na kmete v šolo. Kaj takega pač ni nikjer drugje na svetu.

Hrvaška gimnazija v Reki je že dolgo bila Madjarom trn v peti in delali so z vsemi silami na to, da se spravi iz Reke, da ne bode več spominjala, da je Reka hrvaška. To se bode sedaj zgodilo. Hrvaška vlada je že sklenila seveda po želji madjarske, da se gimnazija premesti v Sušak. Od sabora bode letos že zahtevala 400.000 gld. da se zgradi novo gimnazijsko poslopje v Sušaku. Opozicija se bode pač temu z vsemi silami protivila, ali njeno upiranje ne bode nič pomagalo, kajti vladni kimovci imajo večino in bodo vse privolili, kar bode ban zahteval. Tako bode Reka zgubila zadnjo sled hrvaštva. Najprej se je iz Reke premestilo hrvaško sodišče, sedaj se še gimnazija. Sicer se pa ne ve, če bode to naposled za Madjare imelo tako ugodne posledice, kakor mislijo. Italijani so Madjare podpirali le iz sovraštva do Hrvatov. Ko zgine hrvaška gimnazija iz Reke, utegnejo se kmalu pokazati huda nasprotja mej Italijani in Madjari.

Civilni zakon na Hrvaškem. — V ogerski gospodski zbornici je ban hrvaški zagovarjal civilni zakon in tudi glasoval zanj. Čisto dosledno je torej, ako ga bode skušal tudi uvesti na Hrvaškem. Hrvaška vlada že deluje na to. Za civilni zakon je pa tudi velik del stranke prava, zmerna opozicija, ki pa v zboru skoro nič zastopana ni, pa odločno proti civilnemu zakonu. Brez težav pa uvedenje na Hrvaškem ne bode šlo. Ta stvar bode napravila razpor mej vladno stranko. Kar je duhovnikov v vladni stranki bodo seveda izstopili, in za njimi pojdejo še nekateri drugi. Sabor ima mnogo virilistov, grajščakov, ki navadno ne prihajajo k sejam, ki bodo

najbrž v veliki večini glasovali proti civilnemu zakonu. Odločevali bodo pa najbrže Srbi, katerih so važna opora vlade. Če bodo Srbi se izrekli proti civilnemu zakonu, pa vlada ne bode prodrla ž njim. Stvar je torej le od tega odvisna, če bodo se še sporazumeli katoliki in pravoslavni.

Nemadbarske narodnosti na Ogerskem se začnajo vedno bolj zavedati in se pripravljajo na odpor proti Madjarom. Rumunski, srbski, in slovaške vodje imeli so nedavno sestanek na Dunaji in v glavnih potezah sestavili program novi skupni stranki. Sedaj pa skličejo kongres odposlancev raznih nemadbarskih narodnostij, da se posvetuje o osnovi nove stranke. Ko bi pa vlada kongres prepovedala, pa hočejo se tajno organizovati. Mi želimo nemadbarskim narodnostim najboljšega vspeha. Da niso tako dolgo držale rok križem, bi njih stanje ne bilo tako žalostno. Baš s tem, da se niso dovoij udeleževale političnega življenja, so pomagale Madjarom do nadvlade. Največ so zakrivili Rumuni, ki so nastopili popolnoma pasivno politiko v veliko veselje Madjarom. Pasivna politika je veliko težavnejša nego še aktivna in ž njo se le redkokje kaj doseže.

Bolgarija. — Nezadovoljnost napram Stambulovu je vedno večja. Dan na dan se razkrivajo nova nasilstva, katera je on pruzročil i v političnem i v zasebnem življenji. Po došlih poročilih moral je biti on pravi trinog. Kolikor je še Stambulov pri odstopu imel pristašev, obrnili so se zdaj vsi od njega. Vkljub temu pa ostane on aroganten do skrajne meje. Kobužan mu je svetoval, da naj zapusti Bolgarijo, toda on tega noče storiti. — Dne 15. t. m. bil je v Sofiji velik ljudski shod, katerega se je udeležilo več tisoč ljudi. Zborovanje je trajalo pozno v noč. Udeležniki so soglasno vsprejeli resolucijo, s katero se pozivlja Kobužan, na takoj izpusti bivšega ministerskega predsednika Karavelova in vse druge politične žrtve Stambulova. Po shodu se je zbralo pred Črno džamijo, v kateri se nahajajo ječe, nad 6000 osob, ki so priredile Karavelovu viharne ovacije. Odtod je šla zbrana množica k Stambulovu in demonstrovala proti njemu.

Rusija. — Mej anarhisti postalo je nekako moderno, da so si pričeli za svoje žrtve izbirati največje glave. V Franciji je anarhistična roka umorila predsednika, v Italiji je anarhistična napetost poskušala umor na poslanske zbornice predsednika itd. in zdaj prišli so kakor se poroča iz Petrograda ondi na sled anarhistični zaroti, ki je nameravala atentat na carja. Policija je zaprla namreč dva poljska dijaka in neko žensko, pri katerih so našli bombo, narejeno iz angleškega materijala. Degnalo se je, da so ti nameravali umoriti carja.

Francija. — Narodni praznik, obletnica razdejanja bastile se dne 14. julija letos vsled smrti Carnotove ni tako slovesno praznoval kakor sicer. Slavnostnih predstav brez vstopnine v gledališčih ni bilo in drugih velikih oficijelnih parad tudi ne. Vlada je denar, ki se je sicer v to potrosil letos dala v dobrodelne namene. Ljudske slavnosti so se pa vsejedno vršile. Tudi te je s početka pariško mestno starešinstvo nameravalo zabraniti, a jih naposled z ozirom na to, da bi to izvestne obrtnike in podjetnike, ki ob tej priliki mnogo zaslužijo in si tako rekoč preskrbe za slabeje čase, preveč zadelo, vendar le dovolilo. Ljudsko razveseljevanje vršilo se je torej kakor druga leta.

Španija. — Na Španjskem so razmere kaj žalostne. Ne samo, da anarhisti vznemirjajo dan za dnevom svet s svojimi nečloveškimi atentati in ne samo, da ima krona ondi se boriti proti tem prekucuhom, ampak ima še druge nevarne sovražnike, ki hočejo prekucniti kraljestvo in hrepene po republiki. V raznih mestih se republičani zadnje dni kar očitno pripravljajo na revolucijo. Razdelili so že mnogo orožja. Po nekod so se primerile velike protidinastične demonstracije. Vlada je na dotična mesta odposlala večja krdela vojaštva, boji se pa, da bi se revolucionarna agitacija razširila čez celo deželo.

Azija. — Nemiri na Koreji, ki so provzročili razpor mej Kitajci in Japonei so se zadnji čas zopet ponovili. Interesovane evropske velevlasti si prizadevajo da razpor poravnajo. Anglija se je ponudila za posredovalko in tudi Rusija si prizadeva zaprčiti, da ne nastane vojna mej Kino in Japonom. Z ozirom na to, da Japan, predno ni zopet vse mirno na Koreji, hoče ondi tudi svojo veljavo imeti, lahko še pride do vojne mej napominanima kraljestvoma.

Obrtnija.

Posrebrene domačih stvari.

Po daljši rabi posrebrene stvari zgube svojo srebrno prevlako in svoj lesk. Treba je torej gledati, da jih kako zopet popravimo. Pa tudi je dobro, če moremo bakrene in medene (mesingaste) stvari prevleči s srebrom. Železne stvari morajo se v ta namen najprej pobakriti. Na svetlo se očistijo in denejo v raztopljeno bakrenega sulfata.

Vse stvari, ki se posrebre, se morajo očistiti vsake umazanosti, ki je na njih, zlasti pa vsake tolšče. V ta namen jih izperemo z alkoholom ali bencinom. Če rabimo bencin, moramo pač biti previdni, ker se rad užge in torej ni brez nevarnosti ž njim imeti opraviti.

Stvarij, katere mislimo posrebriti, se ne smemo dotikati z roko, ker bi jih oneznažili s tolščo, ki se drži na polti.

Najložje posrebrimo stvari, ako 1 g peklenkega kamna raztopimo v 10 g vode, $\frac{1}{2}$ g salmijaka pa v 5 g vode, katero tekočino prilijemo prvi. Pri tem se pa tekočina skali, ker se izloči klorovo srebro. To kalno tekočino zopet sčistimo, ako raztopimo 2 g žveplenopodso-kislega natrona (unterschweifigsures Natron) in to tekočino pridenemo prvi. V to čisto tekočino vsujemo 2 do 3 g čiste, mehke plavne krede (Schläumkreide) in tako dobimo mlečno tekočino, s katero z volneno cunjo drgnemo očiščene stvari, katere si mislimo posrebriti. Stvari se potem opero v hladni vodi in dobro obrišejo z volneno cunjo ali pa usnjem in videti so, kakor bi bile srebrne.

Na temnem mestu lahko dalje časa spravimo tekočino za posrebrene in se ne spridi.

Ravno tako pripravno, ali vendar manj praktično je, ako stvari, katere mislimo posrebriti drgnemo z v vodi namočeno zmesjo 1 dela klorovega srebra, 1 dela kuhinjske soli, $\frac{2}{3}$ dela krede in 2 delov pepelike (potošlja). Ta metoda je pa težavnejša zaradi tega, ker je klorovo srebro težko spravljeti, kajti kaj rado se razkroji.

Trajneje pa posrebrimo stvari, ako jih obesimo v vrelo tekočino 1 dela vinskega kamna, 1 dela soli in $\frac{1}{4}$ dela klorovega srebra.

Seveda je še več družih načinov posrebreanja, katerih po nekaterih zahtevajo precejšnje ročne spretnosti. Tako se da narediti neka posrebrevalna zmes iz 1 dela klorovega srebra, 3 delov bisernega pepela, $1\frac{1}{2}$ dela kuhinjske soli, 1 dela plavne krede in toliko vode, da se te stvari dobro sprimejo. S to zmesjo drgnemo s pomočjo